

RAAD VAN STATE
afdeling Wetgeving

advies 71.593/1
van 3 juni 2022

over

een voorontwerp van wet houdende
instemming met een aantal
internationale akten

CONSEIL D'ÉTAT
section de législation

avis 71.593/1
du 3 juin 2022

sur

un avant-projet de loi portant
assentiment à plusieurs actes
internationaux

Op 25 mei 2022 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Minister van Justitie verzocht binnen een termijn van vijf werkdagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van wet ‘houdende instemming met de volgende internationale akten:

1) de Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek India inzake wederzijdse rechtshulp in strafzaken, gedaan te Brussel op 16 september 2021, en

2) de Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Verenigde Arabische Emiraten inzake wederzijdse rechtshulp in strafzaken, gedaan te Abu Dhabi op 9 december 2021, en

3) de Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Verenigde Arabische Emiraten inzake uitlevering, gedaan te Abu Dhabi op 9 december 2021, en

4) de Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Islamitische Republiek Iran inzake overbrenging van gevonnenen personen, gedaan te Brussel op 11 maart 2022, en

5) het Protocol van 22 november 2017 ter amendering van het aanvullend protocol bij de Conventie inzake de overbrenging van veroordeelde personen, ondertekend op 7 april 2022 te Straatsburg’.

Het voorontwerp is door de eerste kamer onderzocht op 31 mei 2022. De kamer was samengesteld uit Marnix VAN DAMME, kamervoorzitter, Wouter PAS en Inge VOS, staatsraden, en Wim GEURTS, griffier.

De verslagen zijn uitgebracht door Barbara SPEYBROUCK en Tim CORTHAUT, eerste auditeurs.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst van het advies is nagezien onder toezicht van Wouter PAS, staatsraad.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 3 juni 2022.

*

Le 25 mai 2022, le Conseil d'État, section de législation, a été invité par le Ministre de la Justice à communiquer un avis, dans un délai de cinq jours ouvrables, sur un avant-projet de loi 'portant assentiment aux actes internationaux suivants :

1) la Convention entre le Royaume de Belgique et la République d'Inde sur l'entraide judiciaire en matière pénale, faite à Bruxelles le 16 septembre 2021, et

2) le Traité entre le Royaume de Belgique et les Émirats arabes unis sur l'entraide judiciaire en matière pénale, fait à Abu Dhabi le 9 décembre 2021, et

3) le Traité entre le Royaume de Belgique et les Émirats arabes unis sur l'extradition, fait à Abu Dhabi le 9 décembre 2021, et

4) le Traité entre le Royaume de Belgique et la République islamique d'Iran sur le transfèrement de personnes condamnées, fait à Bruxelles le 11 mars 2022, et

5) le Protocole du 22 novembre 2017 portant amendement du Protocole additionnel à la Convention sur le transfèrement des personnes condamnées, signé le 7 avril 2022 à Strasbourg'.

L'avant-projet a été examiné par la première chambre le 31 mai 2022. La chambre était composée de Marnix VAN DAMME, président de chambre, Wouter PAS et Inge VOS, conseillers d'État, et Wim GEURTS, greffier.

Les rapports ont été présentés par Barbara SPEYBROUCK et Tim CORTHAUT, premiers auditeurs.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise de l'avis a été vérifiée sous le contrôle de Wouter PAS, conseiller d'État.

L'avis, dont le texte suit, a été donné le 3 juin 2022.

*

1. Volgens artikel 84, § 1, eerste lid, 3°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, moeten in de adviesaanvraag de redenen worden opgegeven tot staving van het spoedeisende karakter ervan.

In het onderhavige geval wordt het verzoek om spoedbehandeling als volgt gemotiveerd:

“Het verzoek van spoedbehandeling is gemotiveerd door de omstandigheid dat het verdrag inzake wederzijdse rechtshulp en het verdrag inzake uitlevering tussen België en de Verenigde Arabische Emiraten vanuit operationele overwegingen zo snel mogelijk in werking zou moeten treden. Er zijn momenteel verschillende Belgische strafonderzoeken lopende die sterk gelinkt zijn aan de Verenigde Arabische Emiraten en waarvoor de snelle inwerkingtreding van deze verdragen van groot belang is. Deze strafonderzoeken hebben immers betrekking op grootschalige drugshandel en witwas misdrijven waarmee enorme bedragen gepaard gaan. Bij de afwezigheid van een snelle inwerkingtreding, bestaat het gevaar dat de vermogensvoordelen uit misdrijven verder worden versluist en witgewassen waardoor ze ontglippen aan de Belgische justitie. Het is daarnaast bekend dat de (vermoedelijke) daders van deze misdrijven in de Verenigde Arabische Emiraten verblijven. Onder deze daders bevinden zich belangrijke kopstukken uit de georganiseerde misdaad. Een zo snel mogelijke inwerkingtreding is nodig om te vermijden dat de daders vluchten naar andere oorden om zich te onttrekken aan eventuele Belgische strafvervolgning. Tot slot houden deze strafonderzoeken verband met geweldsdelicten gepleegd op het Belgische grondgebied waarbij ook de fysieke integriteit van onschuldige Belgische onderdanen in het gedrang komt. Zonder deze verdragen kunnen de criminele activiteiten gewoon worden verder gezet vanuit de Verenigde Arabische Emiraten.

Het verzoek van spoedbehandeling is bovendien gemotiveerd door redenen van nationale veiligheid gerelateerd aan een aantal concrete dossiers. De internationale en nationale veiligheid en de bestrijding van internationale georganiseerde misdaad, cybercriminaliteit, drugshandel en terrorisme vereisen namelijk dat de verdragen zo snel mogelijk in werking treden. De inwerkingtreding voor het parlementair verloop is tot slot vereist om te voldoen aan de verwachtingen van internationale partners in grensoverschrijdende criminaliteitsbestrijding en bijgevolg noodzakelijk om een goed samenwerkingsverband met deze partners te onderhouden.”

2. Overeenkomstig artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, heeft de afdeling Wetgeving zich moeten beperken tot het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond,¹ alsmede van de vraag of aan de voorgeschreven vormvereisten is voldaan.

STREKKING

3. Het om advies voorgelegde voorontwerp van wet strekt tot instemming met vijf internationale akten. Het gaat om de Overeenkomst ‘tussen het Koninkrijk België en de Republiek India inzake wederzijdse rechtshulp in strafzaken’, gedaan te Brussel op 16 september 2021; het Verdrag ‘tussen het Koninkrijk België en de Verenigde Arabische Emiraten inzake wederzijdse rechtshulp in strafzaken’, gedaan te Abu Dhabi op 9 december 2021; het Verdrag ‘tussen het

¹ Aangezien het gaat om een voorontwerp van wet wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

Koninkrijk België en de Verenigde Arabische Emiraten inzake uitlevering’, gedaan te Abu Dhabi op 9 december 2021; het Verdrag ‘tussen het Koninkrijk België en de Islamitische Republiek Iran inzake de overbrenging van veroordeelde personen’, gedaan te Brussel op 11 maart 2022; en het Protocol van 22 november 2017 ‘ter amendering van het aanvullend protocol bij het Europees Verdrag inzake de overbrenging van gevonnenen personen’, ondertekend op 7 april 2022 te Straatsburg.

VORMVEREISTEN

4. Het voorontwerp heeft betrekking op de verwerking van gevoelige persoonsgegevens in het kader van de opsporing en bestrafing van misdrijven.

Uit artikel 59, § 1, tweede lid, van de wet van 30 juli 2018 ‘betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens’, gelezen in samenhang met artikel 28, lid 2, van richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 ‘betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad’, volgt dat de bevoegde toezichthoudende autoriteit moet worden geraadpleegd over het voorontwerp. Het voorontwerp moet bijgevolg voor advies worden voorgelegd aan de Gegevensbeschermingsautoriteit, die op grond van artikel 4, § 2, van de wet van 3 december 2017 ‘tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit’ residuair bevoegd is om advies uit te brengen over voorontwerpen van wet die betrekking hebben op de verwerking van de persoonsgegevens die onder het toepassingsgebied van de Richtlijn vallen. Voor zover de verdragen waarmee het voorontwerp de instemming beoogt ook regelingen bevatten inzake het verwerken van persoonsgegevens door politiediensten, moet gelet op artikel 71, § 1, derde lid, van de wet van 30 juli 2018, gelezen in samenhang met artikel 26, § 1, 7°, a), van dezelfde wet, het “Controleorgaan op de politionele informatie” bedoeld in artikel 3, 6°, van de wet van 5 augustus 1992 ‘op het politieambt’ beschouwd worden als de “bevoegde toezichthoudende autoriteit” die op grond van artikel 59, § 1, tweede lid, van de wet van 30 juli 2018 geraadpleegd moet worden.

ONDERZOEK VAN DE TEKST VAN DE VERDRAGEN

A. Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek India inzake wederzijdse rechtshulp in strafzaken

5. Artikel V, lid 1, b, van de Overeenkomst bepaalt dat de aangezochte Staat weigert rechtshulp te verlenen wanneer “de aangezochte Staat van oordeel is dat de tenuitvoerlegging van het verzoek (...) onverenigbaar zou zijn met de fundamentele beginselen van zijn nationale wetgeving” (“les principes fondamentaux de sa législation interne” in de Franse tekst van de Overeenkomst en “the fundamental principles of its domestic law” in de Engelse tekst van de

Overeenkomst).² In de memorie van toelichting wordt bij dit artikel van de Overeenkomst aangegeven dat onder het begrip “fundamentele beginselen van zijn nationale wetgeving” ook de doodstraf of enige lijfstraf valt, die in België zijn afgeschaft. De Raad van State gaat ervan uit dat de uitdrukking “fundamentele beginselen van zijn wetgeving” betrekking heeft op alle fundamentele beginselen van het Belgisch recht, o.m. ook op deze die uit de Grondwet en uit de Europese en internationale verdragen inzake mensenrechten voortvloeien.

B. Verdrag tussen het Koninkrijk België en de Verenigde Arabische Emiraten inzake wederzijdse rechtshulp in strafzaken

6. Het Verdrag tussen België en de Verenigde Arabische Emiraten bevat, in tegenstelling tot het reeds vermelde Verdrag tussen België en India, geen clause op grond waarvan de tenuitvoerlegging van het verzoek om rechtshulp wordt geweigerd omdat het onverenigbaar zou zijn met de fundamentele beginselen van de Belgische wetgeving.

Artikel 5 van het Verdrag bevat wel een bijzondere regeling die medewerking uitsluit indien de andere partij niet minstens belooft om lijfstraffen of de doodstraf niet op te leggen, of in elk geval niet uit te voeren, naast een uitsluitingsgrond in geval van discriminatie. Daarnaast voorziet artikel 5, lid 1, d, van het Verdrag in het weigeren van rechtshulp wanneer het verlenen ervan “de soevereiniteit, veiligheid, openbare orde of wezenlijke belangen van de staat van de aangezochte Partij zou schaden”.

Om een voldoende beschermingsniveau te waarborgen moet de weigeringsgrond in artikel 5, lid 1, d, van het Verdrag wegens “andere wezenlijke belangen van de aangezochte partij” dan ook zo worden begrepen dat zij ook de schending omvat van alle fundamentele beginselen van het Belgisch recht, o.m. ook op deze die uit de Grondwet en uit de Europese en internationale verdragen inzake mensenrechten voortvloeien.³

7. Luidens artikel 23, lid 1, van het Verdrag treedt het in werking op de eerste dag van de eerste maand na de datum van ontvangst van de laatste kennisgeving waarin de partijen elkaar langs diplomatieke weg meedelen dat aan de vereisten van hun nationale wetgeving is voldaan.

Aangezien de burgers niet kunnen weten op welke datum de uitwisseling langs diplomatieke weg heeft plaatsgevonden, zullen zij ook niet op de hoogte zijn van de datum van inwerkingtreding van het Verdrag. Er dient derhalve over te worden gewaakt dat de datum van inwerkingtreding, door een bericht in het *Belgisch Staatsblad*, op een tijdige manier aan de burgers ter kennis zal worden gebracht.

² In de Franse tekst van artikel V, lid 1, b, van de Overeenkomst lijken de woorden “celui-ci” te moeten worden vervangen door de woorden “celle-ci”.

³ Zie ook de weigeringsgronden bij rechtshulpverzoeken buiten een internationaal rechtsinstrument om in artikel 4 van de wet van 9 december 2004 ‘betreffende de internationale politieke verstrekking van gegevens van persoonlijke aard en informatie met gerechtelijke finaliteit, de wederzijdse internationale rechtshulp in strafzaken en tot wijziging van artikel 90ter van het Wetboek van strafvordering’.

C. Verdrag tussen het Koninkrijk België en de Verenigd Arabische Emiraten inzake uitlevering

Artikel 3

8. In artikel 3, (h), van het Verdrag wordt bepaald dat het uitleveringsverzoek gedaan ingevolge een verstekvonnis zal worden geweigerd, tenzij wordt gegarandeerd dat, na de uitlevering, de mogelijkheid bestaat de zaak opnieuw te laten behandelen op tegenspraak, “tenzij er kan worden aangetoond dat de betrokken persoon krachtens de wetgeving van de aangezochte Partij voldoende tijd had om vanaf de eigenlijke kennisname van de kennisgeving van dit vonnis een beroep in te stellen tegen het vonnis”.

De gemachtigde geeft de volgende toelichting over deze bepaling:

“Deze bepaling werd opgenomen om te voldoen aan de Belgische strafwetgeving; met name artikel 187 §1 van het wetboek van strafprocesrecht. Namelijk indien de betrokkene kennis krijgt van een verstekvonnis door de betekening van een uitleveringsverzoek of indien de lopende termijn van vijftien dagen nog niet verstreken was op het ogenblik van zijn aanhouding in het buitenland, kan hij in verzet komen binnen een termijn van vijftien dagen na de dag waarop hij werd overgeleverd of in het buitenland terug in vrijheid werd gesteld. Artikel 187 § 6, 1° van het wetboek strafprocesrecht stipuleert dat een verzet als ongedaan wordt beschouwd indien de persoon zijn verstek niet kan rechtvaardigen op basis van overmacht of een wettige redenen van verschoning en vaststaat dat hij kennis heeft gehad van de dagvaarding. De te preciseren uitzondering werd dus ingevoerd om [...] tegemoet te komen aan de inperking van de mogelijkheid op verzet in artikel 187 §6 1° van het wetboek van strafproces[...].

Deze bepaling impliceert dat een uitleveringsverzoek wordt geweigerd indien het vonnis waarop het uitleveringsverzoek is gebaseerd een verstekvonnis is. Indien evenwel de betrokkene de kans heeft om na uitlevering zijn zaak opnieuw op tegenspraak te laten behandelen, dan is deze weigeringsgrond niet van toepassing. Ook indien de betrokkene de mogelijkheid niet heeft om na uitlevering zijn zaak opnieuw te laten behandelen op tegenspraak maar wel de mogelijkheid had om na daadwerkelijke kennisname van het verstekvonnis een beroep in te stellen tegen het vonnis maar dit niet heeft gedaan, dan geldt de weigeringsgrond niet.”

Het verdient aanbeveling deze toelichting in de memorie van toelichting op te nemen.

9. Ten aanzien van artikel 3, (j), van het Verdrag kan verwezen worden naar hetgeen *sub* 6 is opgemerkt.

Artikelen 16 en 17

10. Artikel 16 van het Verdrag bepaalt dat de uitgeleverde persoon niet zal worden vervolgd, veroordeeld, of onderworpen aan de tenuitvoerlegging van de straf of de maatregel van vrijheidsbeneming in de Staat waaraan hij is uitgeleverd voor een misdrijf dat is gepleegd vóór de uitlevering en anders is dan het misdrijf waarvoor hij is uitgeleverd, tenzij onder bepaalde voorwaarden. Een van de voorwaarden is dat de Staat die uitlevert daarvoor toestemming geeft en het misdrijf waarvoor de toestemming wordt gevraagd de uitlevering krachtens de voorwaarden

van het Verdrag mogelijk is. De andere voorwaarden zijn dat de persoon, na zijn vrijlating in de Staat waaraan hij is uitgeleverd, dat grondgebied niet heeft verlaten binnen dertig dagen of vrijwillig is teruggekeerd naar dat grondgebied wanneer hij dit heeft verlaten. Tot slot is er de voorwaarde dat de uitgeleverde persoon uitdrukkelijk zijn instemming geeft om te worden vervolgd, veroordeeld of zijn straf uit te zitten.

Artikel 16 bepaalt dat dit principiële verbod, en de uitzonderingen, ook gelden voor de uitlevering van de persoon aan een derde staat.

Artikel 17 van het Verdrag bepaalt evenwel dat geen persoon door de Staat waaraan hij is uitgeleverd, zal worden uitgeleverd aan een derde Staat voor misdrijven die gepleegd werden vóór de uitlevering zonder daarvoor toestemming te hebben verkregen van de Staat die heeft uitgeleverd.

Aangezien het Verdrag aldus tweemaal het geval van de uitlevering aan een derde Staat lijkt te regelen, werd aan de gemachtigde gevraagd hoe deze beide bepalingen, wat de uitlevering aan een derde Staat betreft, zich tot elkaar verhouden.

De gemachtigde verklaart:

“Artikel 16 §1 en artikel 17 beogen hetzelfde. Verderlevering voor feiten die voorafgaan aan de uitlevering en waarvoor de uitlevering niet is toegestaan, is in principe niet mogelijk. Beide artikelen stellen evenwel dat een dergelijke verderlevering wel mogelijk zou zijn indien 1) de aangezochte partij toestemming geeft waarbij deze laatste de voorlegging van de documenten vereist voor elke uitlevering kan vragen en indien het misdrijf dat aan de basis ligt van het verzoek tot verderlevering een uitleverbaar misdrijf is (overeenkomstig artikel 2 verdrag).

Deze bepalingen komen overeen met artikel 14 en 15 van het verdrag van de raad van Europa inzake uitlevering.”

Dit antwoord verklaart niet waarom in artikel 16 van het Verdrag ook de hypothese van de uitlevering aan een derde Staat wordt geregeld. De artikelen 16 en 17 van het Verdrag stemmen overigens niet overeen met de artikelen 14 en 15 van de Europese uitleveringsovereenkomst van de Raad van Europa.⁴ Dat verdrag bevat immers precies enkel in artikel 15 een specifieke regeling voor de uitlevering aan een derde staat.

11. De Nederlandse tekst van artikel 16 van het Verdrag stemt niet overeen met de Franse en Engelse versie ervan. De inhoud die in de Nederlandse tekst is opgenomen onder artikel 16, lid 1, (a) en (b), is in de andere taalversies opgenomen onder de letter (a). Daardoor is de formulering in artikel 17 “(b)ehalve zoals bepaald in artikel 16, paragraaf 1, b)” niet accuraat.

Weliswaar bepaalt de slotformule bij het Verdrag dat “(i)n geval van verschil in interpretatie (...) de Engelse tekst doorslaggevend [is]”, toch moet er over gewaakt worden, ook in het licht van de principiële gelijke authentieke kracht van de Arabische, Franse, Nederlandse en Engelse tekst, dat de verschillende teksten overeenstemmen.

⁴ Europees Verdrag betreffende uitlevering, opgemaakt te Parijs op 13 december 1957.

De Nederlandse tekst moet dan ook worden verbeterd.

Artikel 22

12. Artikel 22, lid 8, van het Verdrag bepaalt dat de persoon recht heeft een klacht neer te leggen wanneer hij meent dat inbreuk werd gemaakt op zijn rechten betreffende de verwerking van zijn gegevens.

De gemachtigde verklaart in dit verband:

“De betrokken persoon heeft de mogelijkheid om een burgerlijke procedure voor schadevergoeding in te stellen of om dit op te werpen tijdens zijn strafproces indien het gaat om een uitlevering met oog op vervolging. Het standpunt van de FOD justitie hieromtrent zal binnenkort worden verduidelijkt binnen het kader van de omzetting van de Europese Richtlijn. Ook met betrekking tot de verwerkingsverantwoordelijke moet de Belgische (uitleverings)wet nog worden aangepast.”

Het verdient aanbeveling hierover de nodige verduidelijking in de memorie van toelichting op te nemen.

Artikel 26

13. Luidens artikel 26, lid 1, van het Verdrag treedt het in werking op de eerste dag van de eerste maand na de datum van ontvangst van de laatste kennisgeving waarin de partijen elkaar langs diplomatieke weg mededelen dat aan de vereisten van hun nationale wetgeving is voldaan.

Aangezien burgers niet kunnen weten wat de datum is van de laatste kennisgeving langs diplomatieke weg, zullen ze ook niet op de hoogte zijn van de datum van inwerkingtreding van het Verdrag. Er dient derhalve over te worden gewaakt dat deze datum van inwerkingtreding, door een bericht in het *Belgisch Staatsblad*, op een tijdige manier aan de burgers ter kennis zal worden gebracht.

D. Verdrag tussen het Koninkrijk België en de Islamitische Republiek Iran inzake de overbrenging van veroordeelde personen

Algemene opmerkingen

14. In artikel 1, lid 5, van het Verdrag wordt het begrip “veroordeelde persoon” gedefinieerd als “een persoon die door de rechtbanken van een van de Partijen is veroordeeld tot een gevangenisstraf of tot vrijheidsbeneming wegens het plegen van een strafbaar feit”.

In artikel 4, lid 1, d), van het Verdrag wordt verwezen naar de toestemming van de wettelijke vertegenwoordiger van de veroordeelde persoon met de uitlevering (lees: overbrenging)

indien een van de landen (lees: Staten) dit nodig acht gezien zijn leeftijd of lichamelijke of geestelijke toestand.⁵

Het is in beginsel dus niet uitgesloten dat het Verdrag van toepassing is op minderjarigen. Er kan evenwel worden aangenomen dat het begrip “gevangenisstraf of vrijheidsbeneming wegens het plegen van een strafbaar feit” in zijn gewone betekenis dient te worden begrepen en het derhalve geen betrekking heeft op de residentiële maatregelen of sancties die de gemeenschappen in het raam van hun bevoegdheid inzake jeugdbescherming (artikel 5, § 1, II, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’) kunnen bepalen. Zo geïnterpreteerd, betreft het Verdrag enkel de aangelegenheid van de strafuitvoering die in beginsel tot de federale bevoegdheid is blijven behoren.

15.1. De overbrenging tussen Staten van veroordeelde personen wordt ook geregeld in de wet van 23 mei 1990 ‘inzake de overbrenging tussen Staten van veroordeelde personen, de overname en de overdracht van het toezicht op voorwaardelijk veroordeelde of voorwaardelijk in vrijheid gestelde personen, en de overname en de overdracht van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende straffen en maatregelen’. Deze wet biedt een algemeen kader waarbinnen bilaterale verdragen inzake overbrenging van gevonnen personen worden gesloten en waarbinnen de uitvoering van die verdragen in beginsel dient te gebeuren. Een internationaal Verdrag waarmee bij een latere wet wordt ingestemd, kan evenwel afwijken van de wet van 23 mei 1990. Die afwijkingen zouden dan wel voldoende duidelijk in het Verdrag tot uiting moeten komen.

Het verdient in dat verband aanbeveling om in de memorie van toelichting aan te geven welke de verhouding is tussen deze wet en het Verdrag. Zo kan bijvoorbeeld worden verduidelijkt of de verwijzing in artikel 8, lid 1, van het Verdrag, naar het recht van de Staat van veroordeling inzake de procedure voor het geven van de toestemming met de overbrenging, wat België betreft, ook impliceert dat de toestemming met de overbrenging onherroepelijk is gedurende een termijn van negentig dagen vanaf de dag van de verschijning van de veroordeelde voor de procureur des Konings (zie artikel 5 van de wet van 23 mei 1990).

15.2. Krachtens artikel 2 van de wet van 23 mei 1990 kan een overbrenging naar een vreemde Staat niet worden toegestaan indien er ernstige redenen zijn om aan te nemen dat, in geval de straf of de maatregel in de vreemde Staat ten uitvoer wordt gelegd, de toestand van de veroordeelde persoon ongunstig dreigt te worden beïnvloed op grond van overwegingen die verband houden met zijn ras, zijn godsdienst of zijn politieke overtuiging.

Bij ontstentenis van een uitdrukkelijke andersluidende bepaling in het om instemming voorgelegde Verdrag, gaat de afdeling Wetgeving van de Raad van State ervan uit dat artikel 2 van de wet van 23 mei 1990 onverkort van toepassing blijft.

16. Hoewel de slotformule bij het Verdrag bepaalt dat in geval van tegenstrijdigheden de Engelse tekst voorrang krijgt, moet erover gewaakt worden, ook in het licht van de principiële

⁵ Behalve in de gevallen zoals onder artikel 8 en 12 van het Verdrag.

gelijke authentieke kracht van de Perzische, Franse, Nederlandse en Engelse tekst, dat de verschillende teksten overeenstemmen.

In de Nederlandse tekst van artikel 5, lid 3, d, van het Verdrag is er sprake van de aard, duur en aanvangsdatum van de “straf”, terwijl in de Franse tekst wordt verwezen naar “condamnation” en in de Engelse tekst naar “sentence”. Gelet op de definities in artikel 1, 1, van het Verdrag moet de term “straf” vervangen worden door “veroordeling”.

In de Nederlandse tekst van artikel 19, lid 4, van het Verdrag wordt bepaald dat de toestemming tot doorreis niet is vereist wanneer de doorreis door de lucht gaat en er geen landing op het grondgebied van de andere partij is voorzien. Indien een onvoorziene landing plaatsvindt op het grondgebied van de andere partij, kan die partij overeenkomstig de bepalingen van paragraaf 1 (lees “lid 1”) van dit artikel een verzoek om doorreis “indienen”. In de Franse en Engelse tekst wordt correct bepaald dat die partij het verzoek tot doorreis kan “vereisen” (“exiger” respectievelijk “require”).

In artikel 4 van de Nederlandse tekst moeten de woorden “overbrenging” en “overgebracht” worden gebruikt in de plaats van de woorden “uitlevering” en “uitgeleverd”. Daarnaast moet doorheen de Nederlandse tekst van het Verdrag het gebruik van de term “land” vervangen worden door “staat”, overeenkomstig de definities in artikel 1 van het Verdrag.⁶

Artikel 4

17. Overeenkomstig artikel 4, lid 1, d), is één van de voorwaarden voor de overbrenging dat er toestemming is gegeven voor de overbrenging door de veroordeelde persoon of zijn wettelijke vertegenwoordiger “behalve in de gevallen zoals onder art. 8 en 12”. Ook in artikel 7, lid 2, c, van het Verdrag wordt vermeld dat de Staat van veroordeling aan de Staat van tenuitvoerlegging een verklaring met die toestemming “in andere dan de in artikel 8 en 12 genoemde gevallen” moet verstrekken indien om de overbrenging wordt verzocht.

Het is volstrekt onduidelijk hoe deze afwijking op het geven van de toestemming voor de overbrenging moet worden begrepen.

Artikel 8 van het Verdrag luidt:

“1. De Staat van veroordeling dient te garanderen dat de persoon die overeenkomstig artikel 4.1.d met de overbrenging moet instemmen, dit uit vrije wil en met volledige kennis van de rechtsgevolgen doet. De procedure tot het verlenen van deze toestemming is onderworpen aan het recht van de Staat van veroordeling.

2. De Staat van veroordeling stelt de Staat van tenuitvoerlegging in de gelegenheid om via een consul of een andere met de Staat van tenuitvoerlegging overeengekomen ambtenaar na te gaan of de toestemming is gegeven in overeenstemming met de in de voorgaande paragraaf genoemde voorwaarden.”

Artikel 12 van het Verdrag handelt over de aard en de duur van de straf.

⁶ Zie artikel 4, lid 1, artikel 5, leden 2 en 5, artikel 6, lid 2, artikel 7, lid 1, a, en lid 3, van het Verdrag.

Hierover ondervraagd, verklaart de gemachtigde: “In elk geval is de instemming van de betrokkene nodig. Er is geen mogelijkheid tot overbrenging zonder instemming van de betrokkene op basis van dit verdrag.”

Gelet op het antwoord van de gemachtigde is het onduidelijk waarom in artikel 4, lid 1, d, van het Verdrag wordt bepaald dat er toestemming vereist is voor de uitlevering “behalve in de gevallen zoals onder art. 8 en 12”. De verwijzing in artikel 4, lid 1, d, en in artikel 7, lid 2, c) van het Verdrag moet worden opgehelderd, of ze moet worden geschrapt.

Artikel 22

18. Luidens artikel 22, lid 1, van het Verdrag wordt het Verdrag voor onbepaalde tijd van kracht dertig dagen na de uitwisseling van de akten van ratificatie langs diplomatieke weg.

Aangezien de burgers niet kunnen weten op welke datum de uitwisseling langs diplomatieke weg heeft plaatsgevonden, zullen zij ook niet op de hoogte zijn van de datum van inwerkingtreding van het Verdrag. Er dient derhalve over te worden gewaakt dat de datum van inwerkingtreding, door een bericht in het *Belgisch Staatsblad*, op een tijdige manier aan de burgers ter kennis zal worden gebracht.

E. Protocol van 22 november 2017 tot wijziging van het aanvullend protocol bij het Europees Verdrag inzake de overbrenging van gevonnniste personen, ondertekend op 7 april 2022 te Straatsburg

19. Geen opmerkingen.

ONDERZOEK VAN DE TEKST VAN DE INSTEMMINGSWET

20. In het opschrift en in artikel 4 van de instemmingswet wordt verwezen naar de “Overeenkomst” tussen het Koninkrijk België en de Verenigde Arabische Emiraten inzake uitlevering, gedaan te Abu Dhabi op 9 december 2021. Het betreft evenwel het “Verdrag” tussen het Koninkrijk België en de Verenigde Arabische Emiraten inzake uitlevering dat is ondertekend op 9 december 2021.

In het opschrift en in artikel 5 van de instemmingswet wordt verwezen naar “de Overeenkomst” tussen het Koninkrijk België en de Islamitische Republiek Iran inzake de overbrenging van “gevonnniste” personen, gedaan te Brussel op 11 maart 2022. Het betreft evenwel “Het Verdrag” tussen het Koninkrijk België en de Islamitische Republiek Iran inzake de overbrenging van “veroordeelde” personen dat is ondertekend op 11 maart 2022.

21. In het opschrift en in artikel 6 wordt het best verwezen naar het “Europees Verdrag inzake de overbrenging van gevonnisse personen”.⁷

*

⁷ Zie de wet van 19 juni 1990 ‘houdende goedkeuring van (het) Verdrag inzake de overbrenging van gevonnisse personen, opgemaakt te Straatsburg op 21 maart 1983’ en de wet van 26 april 2005 ‘houdende instemming met het Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag inzake de overbrenging van gevonnisse personen, gedaan te Straatsburg op 18 december 1997’.

1. Conformément à l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 3°, des lois sur le Conseil d'État, coordonnées le 12 janvier 1973, la demande d'avis doit indiquer les motifs qui en justifient le caractère urgent.

En l'occurrence, l'urgence est motivée comme suit :

« Het verzoek van spoedbehandeling is gemotiveerd door de omstandigheid dat het verdrag inzake wederzijdse rechtshulp en het verdrag inzake uitlevering tussen België en de Verenigde Arabische Emiraten vanuit operationele overwegingen zo snel mogelijk in werking zou moeten treden. Er zijn momenteel verschillende Belgische strafonderzoeken lopende die sterk gelinkt zijn aan de Verenigde Arabische Emiraten en waarvoor de snelle inwerkingtreding van deze verdragen van groot belang is. Deze strafonderzoeken hebben immers betrekking op grootschalige drugshandel en witwasmisdrijven waarmee enorme bedragen gepaard gaan. Bij de afwezigheid van een snelle inwerkingtreding, bestaat het gevaar dat de vermogensvoordelen uit misdrijven verder worden versluist en witgewassen waardoor ze ontglippen aan de Belgische justitie. Het is daarnaast bekend dat de (vermoedelijke) daders van deze misdrijven in de Verenigde Arabische Emiraten verblijven. Onder deze daders bevinden zich belangrijke kopstukken uit de georganiseerde misdaad. Een zo snel mogelijke inwerkingtreding is nodig om te vermijden dat de daders vluchten naar andere oorden om zich te onttrekken aan eventuele Belgische strafvervolgning. Tot slot houden deze strafonderzoeken verband met geweldsdelicten gepleegd op het Belgische grondgebied waarbij ook de fysieke integriteit van onschuldige Belgische onderdanen in het gedrang komt. Zonder deze verdragen kunnen de criminele activiteiten gewoon worden verder gezet vanuit de Verenigde Arabische Emiraten.

Het verzoek van spoedbehandeling is bovendien gemotiveerd door redenen van nationale veiligheid gerelateerd aan een aantal concrete dossiers. De internationale en nationale veiligheid en de bestrijding van internationale georganiseerde misdaad, cybercriminaliteit, drugshandel en terrorisme vereisen namelijk dat de verdragen zo snel mogelijk in werking treden. De inwerkingtreding voor het parlementair verloop is tot slot vereist om te voldoen aan de verwachtingen van internationale partners in grensoverschrijdende criminaliteitsbestrijding en bijgevolg noodzakelijk om een goed samenwerkingsverband met deze partners te onderhouden ».

2. Conformément à l'article 84, § 3, alinéa 1er, des lois sur le Conseil d'État, la section de législation a dû se limiter à l'examen de la compétence de l'auteur de l'acte, du fondement juridique ¹ et de l'accomplissement des formalités prescrites.

PORTÉE

3. L'avant-projet de loi soumis pour avis a pour objet de porter assentiment à cinq actes internationaux. Il s'agit de la Convention 'entre le Royaume de Belgique et la République d'Inde sur l'entraide judiciaire en matière pénale', faite à Bruxelles le 16 septembre 2021; du Traité 'entre le Royaume de Belgique et les Émirats arabes unis sur l'entraide judiciaire en matière pénale', fait à Abu Dhabi le 9 décembre 2021; du Traité 'entre le Royaume de Belgique et les Émirats arabes unis sur l'extradition', fait à Abu Dhabi le 9 décembre 2021; du Traité 'entre le Royaume de Belgique et la République islamique d'Iran sur le transfèrement de personnes condamnées', fait à

¹ S'agissant d'un avant-projet de loi, on entend par « fondement juridique » la conformité aux normes supérieures.

Bruxelles le 11 mars 2022; et du Protocole du 22 novembre 2017 'portant amendement du Protocole additionnel à la Convention sur le transfèrement des personnes condamnées', signé le 7 avril 2022 à Strasbourg.

FORMALITÉS

4. L'avant-projet concerne le traitement de données à caractère personnel sensibles dans le cadre de la détection et de la sanction d'infractions.

Il découle de l'article 59, § 1er, alinéa 2, de la loi du 30 juillet 2018 'relative à la protection des personnes physiques à l'égard des traitements de données à caractère personnel', combiné avec l'article 28, paragraphe 2, de la directive (UE) 2016/680 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016 'relative à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement des données à caractère personnel par les autorités compétentes à des fins de prévention et de détection des infractions pénales, d'enquêtes et de poursuites en la matière ou d'exécution de sanctions pénales, et à la libre circulation de ces données, et abrogeant la décision-cadre 2008/977/JAI du Conseil', que l'autorité de contrôle compétente doit être consultée au sujet de l'avant-projet. L'avant-projet doit par conséquent être soumis pour avis à l'Autorité de protection des données qui, en vertu de l'article 4, § 2, de la loi du 3 décembre 2017 'portant création de l'Autorité de protection des données', dispose de compétences résiduelles lui permettant de rendre un avis sur des avant-projets de loi concernant le traitement de données à caractère personnel qui relèvent du champ d'application de la directive. Dans la mesure où les traités auxquels l'avant-projet entend porter assentiment comportent également des règles relatives au traitement des données à caractère personnel par des services de police, il convient, vu l'article 71, § 1er, alinéa 3, de la loi du 30 juillet 2018, lu en combinaison avec l'article 26, § 1er, 7°, a), de la même loi, de considérer « l'Organe de contrôle de l'information policière » visé à l'article 3, 6°, de la loi du 5 août 1992 'sur la fonction de police', comme « l'autorité de contrôle compétente » à consulter en vertu de l'article 59, § 1er, alinéa 2, de la loi du 30 juillet 2018.

EXAMEN DU TEXTE DES TRAITÉS

A. Convention entre le Royaume de Belgique et la République d'Inde sur l'entraide judiciaire en matière pénale

5. L'article V, paragraphe 1, b, de la Convention dispose que l'État requis refuse d'accorder l'entraide juridique lorsque « l'État requis estime que l'exécution de la demande serait incompatible avec les principes fondamentaux de sa législation interne » (« de fundamentele beginselen van zijn nationale wetgeving » dans le texte néerlandais de la Convention et « the fundamental principles of its domestic laws » dans le texte anglais de la Convention) ². L'exposé des motifs indique à propos de cet article de la Convention que la notion de « principes fondamentaux de sa législation interne » inclut également la peine de mort ou tout châtiment

² Dans le texte français de l'article V, paragraphe 1, b, de la Convention, les mots « celui-ci » semblent devoir être remplacés par les mots « celle-ci ».

corporel, qui ont été abolis en Belgique. Le Conseil d'État considère que l'expression « principes fondamentaux de sa législation » concerne tous les principes fondamentaux du droit belge, en ce compris également ceux qui découlent de la Constitution et des conventions européennes et internationales relatives aux droits de l'homme.

B. Traité entre le Royaume de Belgique et les Émirats arabes unis sur l'entraide judiciaire en matière pénale

6. Contrairement à la Convention précitée entre la Belgique et l'Inde, le Traité entre la Belgique et les Émirats arabes unis ne comporte pas de clause en vertu de laquelle l'exécution de la demande d'entraide est refusée parce qu'elle serait incompatible avec les principes fondamentaux de la législation belge.

Toutefois, l'article 5 du Traité contient, outre un motif d'exclusion en cas de discrimination, une règle spéciale qui exclut la collaboration si l'autre partie ne promet pas au moins de ne pas ordonner des châtiments corporels ou la peine de mort, ou en tout état de cause de ne pas les exécuter. Par ailleurs, l'article 5, paragraphe 1, d, du Traité prévoit le refus d'entraide juridique lorsque son exécution « est susceptible de porter atteinte à la souveraineté, à la sécurité, à l'ordre public ou à d'autres intérêts essentiels de l'État de la Partie requise ».

Afin d'assurer un niveau de protection suffisant, le motif de refus visé à l'article 5, paragraphe 1, d, du Traité en raison des « autres intérêts essentiels de la Partie requise » doit donc être compris comme incluant également la violation de tous les principes fondamentaux du droit belge, y compris aussi ceux qui découlent de la Constitution et des conventions européennes et internationales sur les droits de l'homme³.

7. Aux termes de l'article 23, paragraphe 1, du Traité, celui-ci entre en vigueur le premier jour du premier mois qui suit la date de réception de la notification finale dans laquelle les Parties s'informent mutuellement, par voie diplomatique, qu'elles ont rempli les obligations prévues par leur législation nationale.

Étant donné que les citoyens ne peuvent pas connaître la date à laquelle l'échange par voie diplomatique a eu lieu, ils ne seront pas non plus informés de la date d'entrée en vigueur du Traité. Il faut par conséquent veiller à ce que la date d'entrée en vigueur soit portée en temps utile à la connaissance des citoyens par un avis publié au *Moniteur belge*.

³ Voir également les motifs de refus des demandes d'entraide judiciaire en dehors d'un instrument juridique international à l'article 4 de la loi du 9 décembre 2004 'sur la transmission policière internationale de données à caractère personnel et d'informations à finalité judiciaire, l'entraide judiciaire internationale en matière pénale et modifiant l'article 90ter du Code d'instruction criminelle'.

C. Traité entre le Royaume de Belgique et les Émirats arabes unis sur l'extradition

Article 3

8. L'article 3, (h), du Traité énonce que la demande d'extradition faite en vertu d'un jugement rendu par défaut sera refusée à moins qu'il ne soit garanti qu'après l'extradition, la possibilité existe de rejuger l'affaire de manière contradictoire, « à moins qu'il puisse être démontré que la personne concernée a eu suffisamment de temps dans la législation de la Partie requise pour faire opposition au jugement à compter de la prise de connaissance proprement dite de la notification du jugement ».

Le délégué explique cette disposition comme suit :

« Deze bepaling werd opgenomen om te voldoen aan de Belgische strafwetgeving; met name artikel 187 §1 van het wetboek van strafprocesrecht. Namelijk indien de betrokkene kennis krijgt van een verstekvonnis door de betekening van een uitleveringsverzoek of indien de lopende termijn van vijftien dagen nog niet verstreken was op het ogenblik van zijn aanhouding in het buitenland, kan hij in verzet komen binnen een termijn van vijftien dagen na de dag waarop hij werd overgeleverd of in het buitenland terug in vrijheid werd gesteld. Artikel 187 § 6, 1° van het wetboek strafprocesrecht stipuleert dat een verzet als ongedaan wordt beschouwd indien de persoon zijn verstek niet kan rechtvaardigen op basis van overmacht of een wettige redenen van verschoning en vaststaat dat hij kennis heeft gehad van de dagvaarding. De te preciseren uitzondering werd dus ingevoerd om [...] tegemoet te komen aan de inperking van de mogelijkheid op verzet in artikel 187 §6 1° van het wetboek van strafproces[...].

Deze bepaling impliceert dat een uitleveringsverzoek wordt geweigerd indien het vonnis waarop het uitleveringsverzoek is gebaseerd een verstekvonnis is. Indien evenwel de betrokkene de kans heeft om na uitlevering zijn zaak opnieuw op tegenspraak te laten behandelen, dan is deze weigeringsgrond niet van toepassing. Ook indien de betrokkene de mogelijkheid niet heeft om na uitlevering zijn zaak opnieuw te laten behandelen op tegenspraak maar wel de mogelijkheid had om na daadwerkelijke kennisname van het verstekvonnis een beroep in te stellen tegen het vonnis maar dit niet heeft gedaan, dan geldt de weigeringsgrond niet ».

Il est recommandé de faire figurer ces précisions dans l'exposé des motifs.

9. En ce qui concerne l'article 3, (j), du Traité, on se reportera aux observations formulées au point 6.

Articles 16 et 17

10. L'article 16 du Traité prévoit que la personne extradée ne sera ni poursuivie ni condamnée ni soumise à l'exécution de la peine ou de la mesure de privation de liberté dans l'État vers lequel elle a été extradée pour une infraction commise avant son extradition, autre que celle ayant motivé l'extradition, sauf dans certaines conditions. L'une des conditions est que l'État qui procède à l'extradition y consente et que l'infraction pour laquelle le consentement est demandé permette l'extradition aux termes de la Convention. Les autres conditions sont que, après avoir été libérée dans l'État vers lequel elle a été extradée, la personne n'ait pas quitté ce territoire dans un

délai de trente jours ou soit volontairement retournée sur ce territoire après l'avoir quitté. Enfin, il y a la condition que la personne extradée ait expressément consenti à être poursuivie, condamnée ou à purger sa peine.

L'article 16 dispose que cette interdiction de principe, ainsi que les exceptions, s'appliquent également à l'extradition de la personne vers un État tiers.

Toutefois, l'article 17 du Traité prévoit que nul ne sera remis à un État tiers par l'État vers lequel il a été extradé pour des infractions commises avant l'extradition, sans avoir obtenu à cet effet l'assentiment de l'État qui a procédé à l'extradition.

Étant donné que le Traité semble ainsi régler deux fois le cas de l'extradition vers un État tiers, il a été demandé au délégué comment ces deux dispositions s'articulent entre elles en ce qui concerne l'extradition vers un État tiers.

Le délégué déclare :

« Artikel 16 §1 en artikel 17 beogen hetzelfde. Verderlevering voor feiten die voorafgaan aan de uitlevering en waarvoor de uitlevering niet is toegestaan, is in principe niet mogelijk. Beide artikelen stellen evenwel dat een dergelijke verderlevering wel mogelijk zou zijn indien 1) de aangezochte partij toestemming geeft waarbij deze laatste de voorlegging van de documenten vereist voor elke uitlevering kan vragen en indien het misdrijf dat aan de basis ligt van het verzoek tot verderlevering een uitleverbaar misdrijf is (overeenkomstig artikel 2 verdrag).

Deze bepalingen komen overeen met artikel 14 en 15 van het verdrag van de raad van Europa inzake uitlevering ».

Cette réponse n'explique pas pourquoi l'article 16 du Traité règle également l'hypothèse de l'extradition vers un État tiers. En outre, les articles 16 et 17 du Traité ne se concilient pas avec les articles 14 et 15 de la Convention européenne d'extradition du Conseil de l'Europe⁴. En effet, cette Convention contient précisément, à l'article 15 uniquement, des règles spécifiques pour l'extradition à un État tiers.

11. Le texte néerlandais de l'article 16 du Traité ne correspond pas aux versions française et anglaise de celui-ci. Le contenu du texte néerlandais sous l'article 16, paragraphe 1, (a) et (b), figure sous la lettre (a) dans les autres versions linguistiques. De ce fait, la formule employée à l'article 17 « (b)ehalve zoals bepaald in artikel 16, paragraaf 1, (b) » n'est pas exacte.

S'il est vrai que la formule finale du Traité dispose qu'« [e]n cas de divergence d'interprétation [...], le texte en langue anglaise prévaut », il convient néanmoins de s'assurer, également au regard du principe de l'égale authenticité des textes arabe, français, néerlandais et anglais, que les différents textes concordent.

Le texte néerlandais sera donc corrigé.

⁴ Convention européenne d'extradition, faite à Paris le 13 décembre 1957.

Article 22

12. L'article 22, paragraphe 8, du Traité dispose que la personne aura le droit de déposer plainte si elle considère que ses droits relatifs au traitement de ses données sur la base du présent Traité ont été violés.

Le délégué déclare à cet égard :

« De betrokken persoon heeft de mogelijkheid om een burgerlijke procedure voor schadevergoeding in te stellen of om dit op te werpen tijdens zijn strafproces indien het gaat om een uitlevering met oog op vervolging. Het standpunt van de FOD justitie hieromtrent zal binnenkort worden verduidelijkt binnen het kader van de omzetting van de Europese Richtlijn. Ook met betrekking tot de verwerkingsverantwoordelijke moet de Belgische (uitleverings)wet nog worden aangepast ».

Il est recommandé de faire figurer les précisions nécessaires sur ce point dans l'exposé des motifs.

Article 26

13. Aux termes de son article 26, paragraphe 1, le Traité entre en vigueur le premier jour du premier mois qui suit la date de réception de la notification finale dans laquelle les Parties s'informent mutuellement, par voie diplomatique, qu'elles ont rempli les obligations prévues par leur législation nationale.

Dès lors que les citoyens ne peuvent pas connaître la date de la dernière notification par voie diplomatique, ils ne seront pas non plus informés de la date d'entrée en vigueur du Traité. Il faut par conséquent veiller à ce que cette date d'entrée en vigueur soit portée en temps utile à la connaissance des citoyens par un avis publié au *Moniteur belge*.

D. Traité entre le Royaume de Belgique et la République islamique d'Iran sur le transfèrement de personnes condamnées

Observations générales

14. L'article 1er, paragraphe 5, du Traité définit la notion de « personne condamnée » comme « une personne qui a été condamnée en vertu d'un jugement rendu par les tribunaux de l'une des Parties à une peine d'emprisonnement ou de privation de liberté pour avoir commis une infraction pénale ».

L'article 4, paragraphe 1, d), du Traité vise le consentement du représentant légal de la personne condamnée au transfèrement lorsqu'en raison de son âge ou de son état physique ou mental, l'un des deux États l'estime nécessaire ⁵.

⁵ Sauf dans les cas mentionnés aux articles 8 et 12 du Traité.

Il n'est donc en principe pas exclu que le Traité s'applique aux mineurs d'âge. Il peut cependant être admis que la notion de « peine d'emprisonnement ou de privation de liberté pour avoir commis une infraction pénale » doive être comprise dans son sens usuel et qu'elle ne concerne dès lors pas les mesures résidentielles ou les sanctions que les communautés peuvent prévoir dans le cadre de leurs compétences en matière de protection de la jeunesse (article 5, § 1er, II, 6°, de la loi spéciale du 8 août 1980 'de réformes institutionnelles'). Interprété en ce sens, le Traité ne concerne que la matière de l'exécution des peines, qui continue en principe à relever de la compétence fédérale.

15.1. Le transfèrement interétatique des personnes condamnées est également réglé dans la loi du 23 mai 1990 'sur le transfèrement interétatique des personnes condamnées, la reprise et le transfert de la surveillance de personnes condamnées sous condition ou libérées sous condition ainsi que la reprise et le transfert de l'exécution de peines et de mesures privatives de liberté'. Cette loi fournit un cadre général dans lequel les conventions bilatérales relatives au transfèrement de personnes condamnées sont conclues et dans lequel ces conventions doivent en principe avoir lieu. Une convention internationale à laquelle une loi ultérieure a donné assentiment peut toutefois déroger à la loi du 23 mai 1990. Ces dérogations devraient cependant être exprimées de manière suffisamment claire dans la convention.

Il est à cet égard recommandé d'indiquer dans l'exposé des motifs comment s'articulent cette loi et le Traité. On peut ainsi préciser par exemple si, à l'article 8, paragraphe 1, du Traité, la référence au droit de l'État de condamnation concernant la procédure à suivre pour exprimer le consentement au transfèrement, en ce qui concerne la Belgique, implique également que ce consentement est irrévocable pendant une période de nonante jours à dater de celui de la comparution de la personne condamnée devant le procureur du Roi (voir l'article 5 de la loi du 23 mai 1990).

15.2. Conformément à l'article 2 de la loi du 23 mai 1990, le transfèrement vers un État étranger ne peut être accordé s'il existe des raisons sérieuses de croire qu'en cas d'exécution de la peine ou de la mesure dans l'État étranger, la situation de la personne condamnée risque d'être aggravée par des considérations de race, de religion ou d'opinions politiques.

En l'absence d'une disposition contraire expresse dans le Traité soumis pour assentiment, le Conseil d'État considère que l'article 2 de la loi du 23 mai 1990 continue à s'appliquer pleinement.

16. Bien que la formule finale du Traité dispose qu'en cas de divergence, le texte anglais prévaut, on veillera, également au regard du principe de l'égalité authentique des textes persan, français, néerlandais et anglais, à ce que les différents textes concordent.

Le texte néerlandais de l'article 5, paragraphe 3, d, du Traité fait état de la nature, la durée et la date de début de la « straf », là où le texte français mentionne la « condamnation » et la version anglaise, la « sentence ». Eu égard aux définitions de l'article 1er, 1, du Traité, on remplacera le terme « straf » par « veroordeling ».

Le texte néerlandais de l'article 19, paragraphe 4, du Traité énonce que l'autorisation de transit n'est pas requise si celui-ci s'effectue par voie aérienne et qu'aucun atterrissage n'est prévu sur le territoire de l'autre partie. Si un atterrissage imprévu se produit sur le territoire de l'autre partie, celle-ci peut « indienen » une demande de transit conformément aux dispositions du paragraphe 1 dudit article. Les textes français et anglais expriment de manière correcte que cette partie peut « vereisen » (respectivement « exiger » et « require ») la demande de transit.

Dans l'article 4 du texte néerlandais, on emploiera les mots « overbrenging » et « overgebracht » au lieu des mots « uitlevering » et « uitgeleverd ». Par ailleurs, dans l'ensemble du texte néerlandais du Traité, on remplacera l'emploi du terme « land » par « staat », conformément aux définitions de l'article 1 du Traité ⁶.

Article 4

17. Conformément à l'article 4, paragraphe 1, d), l'une des conditions du transfèrement est que le consentement ait été donné par la personne condamnée ou son représentant légal, « sauf dans les cas mentionnés aux articles 8 et 12 ». De même, l'article 7, paragraphe 2, c, du Traité, indique que si le transfèrement est demandé, l'État de condamnation doit fournir à l'État d'exécution une déclaration constatant le consentement « en dehors des cas mentionnés aux articles 8 et 12 ».

On n'aperçoit absolument pas comment il y a lieu de comprendre cette dérogation au consentement au transfèrement.

L'article 8 du Traité s'énonce comme suit :

« 1. L'État de condamnation veille à ce que la personne qui doit donner son consentement au transfèrement en vertu de l'article 4.1.d le fasse volontairement et en pleine connaissance des conséquences juridiques qui en découlent. La procédure à suivre à ce sujet sera régie par la loi de l'État de condamnation.

2. L'État de condamnation doit donner à l'État d'exécution la possibilité de vérifier, par l'intermédiaire d'un consul ou d'un autre fonctionnaire désigné en accord avec l'État d'exécution, que le consentement a été donné dans les conditions prévues au paragraphe précédent ».

L'article 12 du Traité traite de la nature et de la durée de la sanction.

Interrogé à ce sujet, le délégué déclare : « In elk geval is de instemming van de betrokkene nodig. Er is geen mogelijkheid tot overbrenging zonder instemming van de betrokkene op basis van dit verdrag ».

Eu égard à la réponse du délégué, on n'aperçoit pas clairement pourquoi l'article 4, paragraphe 1, d, du Traité dispose que le consentement est requis pour le transfèrement

⁶ Voir l'article 4, paragraphe 1, l'article 5, paragraphes 2 et 5, l'article 6, paragraphe 2, l'article 7, paragraphes 1, a, et 3, du Traité.

« sauf dans les cas mentionnés aux articles 8 et 12 ». On clarifiera ou supprimera la référence inscrite à l'article 4, paragraphe 1, d, et à l'article 7, paragraphe 2, c) du Traité.

Article 22

18. Aux termes de son article 22, paragraphe 1, le Traité est soumis à ratification et entre en vigueur pour une durée illimitée trente jours après l'échange des instruments de ratification par voie diplomatique.

Dès lors que les citoyens ne peuvent pas connaître la date à laquelle l'échange a eu lieu par voie diplomatique, ils ne seront pas non plus informés de la date d'entrée en vigueur du Traité. Il faut par conséquent veiller à ce que la date d'entrée en vigueur soit portée en temps utile à la connaissance des citoyens par un avis publié au *Moniteur belge*.

E. Protocole du 22 novembre 2017 portant amendement au Protocole additionnel à la Convention sur le transfèrement des personnes condamnées, signé le 7 avril 2022 à Strasbourg

19. Aucune observation.

EXAMEN DU TEXTE DE LA LOI D'ASSENTIMENT

20. Dans le texte néerlandais, l'intitulé et l'article 4 de la loi d'assentiment font référence à l'« Overeenkomst » entre le Royaume de Belgique et les Émirats arabes unis sur l'extradition, fait à Abu Dhabi le 9 décembre 2021. Il s'agit toutefois du « Verdrag » entre le Royaume de Belgique et les Émirats arabes unis sur l'extradition qui a été signé le 9 décembre 2021.

Dans le texte néerlandais, l'intitulé et l'article 5 de la loi d'assentiment visent l'« Overeenkomst » entre le Royaume de Belgique et la République islamique d'Iran sur le transfèrement de « gevonnisse personen », fait à Bruxelles le 11 mars 2022. Il s'agit toutefois du « Verdrag » entre le Royaume de Belgique et la République islamique d'Iran sur le transfèrement de « veroordeelde personen », signé le 11 mars 2022.

21. Dans le texte néerlandais de l'intitulé et de l'article 6, mieux vaudrait faire référence au « Europees Verdrag inzake de overbrenging van gevonnen personen »⁷.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER

DE VOORZITTER - LE PRÉSIDENT

Wim GEURTS

Marnix VAN DAMME

⁷ Voir la loi du 19 juin 1990 'portant approbation de [la] Convention sur le transfèrement des personnes condamnées, faite à Strasbourg le 21 mars 1983' et la loi du 26 avril 2005 'portant assentiment au Protocole additionnel à la Convention sur le transfèrement des personnes condamnées, fait à Strasbourg le 18 décembre 1997'.